

Luk
Mekolin

**ČOVEK IZ
BERLINA**

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Luke McCallin

THE MAN FROM BERLIN

Copyright © 2013 by Luke McCallin

All rights reserved.

Translation copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

**ČOVEK IZ
BERLINA**

PRVI DEO

GRAD

SARAJEVO, POČETAK MAJA 1943.
PONEDELJAK

Rajnhart se probudio uz trzaj, ponovo, i s mukom se izvukao iz onog sna, iz one noćne more sa zimskim poljem, lenjim pramenjem dima i magle nad talasastim tlom, štektanjem mitraljeza i dečjom vriskom. Spustio je noge na pod, seo pogrbljen na ivicu kreveta, zario glavu u šake i slušao pozive na molitvu s brojnih minareta dok je sunce izlazilo nad dolinom Miljacke. Očiju staklastih od umora, s glavoboljom i sa kiselinom u stomaku, gledao je zapravo ne videći kako snop svetla puzi po sobi i trudio se i dalje da se istrgne iz kandži sna. Trgnuo se osetivši miris dima, taj oštri ubod uspomena, i treptanjem ga oterao. Bilo je to samo sećanje, ali i novi znak da njegov unutrašnji život sve više curi u javu. Zapitao se da li gubi razum.

Drhtavim rukama zapalio je cigaretu. Glava mu se okrenula u stranu kad je povukao dim, a onda se vratila dok ga je naduvanih obraza izbacivao, zatvorenih očiju, osećajući prve ujede mamurluka. Oblak dima rastao je iznad njega, dizao se i rasplinjavao. Rajnhart ga je posmatrao trenutak-dva, a onda mu je glava pala preko prstiju zgrčenih oko cigarete

poput kaveza. Oprezno je vrhom prsta prešao preko slepoočnice i napipao ispod kože otok na kom je, sve češće, pred spavanje osećao težinu pištolja.

Neko je pokucao na vrata i Rajnhart se skamenio, naglo izbačen iz magle svojih misli. Ponovo je čuo kucanje, a zatim i svoje ime, prigušeno vratima. Oslonio se rukom na noćni stočić i nečujno ustao, ali ruka mu je bila utrnula i teška jer je na njoj spavao, pa se okliznula i udarila u pištolj, koji zazveketa o boce i čaše.

Rajnhart se kao krivac zagledao u vrata u iznenadnoj tišini. Kucanje se ponovilo, glasnije. Ugasio je cigaretu zgnječivši je u hrpicu pepela. Naslonivši se rukom na zid jer mu se levo koleno trzalo kao i obično, polako je krenuo pored kreveta. Naslonio se obema rukama na okvir postelje, duboko je udahnuo, okružio glavom osećajući kako mu bol leti po lobanji kao čelična kugla u činiji i opipao prstom modricu na slepoočnici. Ponovo je duboko udahnuo, povukao rezu i širom otvorio vrata.

U hodniku je stajao vojnik; podigao je šaku da još jednom pokuca. Čelične oči posmatrale su Rajnharta ispod štitnika terenske kape, a na širokim ramenima počivali su narednički širiti. Trenutak-dva vladala je tišina i Rajnhart je shvatio da svakako pruža neobičan prizor, onako ulepljene kose, košulje izvučene iz pantalona i u čarapama.

„Kapetan Rajnhart?“

Rajnhart ga je pogledao kroz sve gušću maglu glavobolje i nejasno ga prepoznao. „Mislim da savršeno dobro znate ko sam ja.“

Narednik je kucnuo petama i salutirao. „Ja sam narednik Klauzen, gospodine kapetane. Prenosim vam naređenja da se hitno javite majoru Frajlingeru.“ Bio je građen kao stena, nizak i zdepast, a uniforma mu se zatezala preko grudi i stomaka.

Rajnhart se zagledao u narednika. „Majoru Frajlingeru?“ , prokrkljao je. nakašljao se, progutao knedlu i pokušao ponovo. „Frajlingeru? Šta on hoće?“

„Dogodilo se ubistvo, gospodine kapetane“, odgovorio je Klauzen.

„Ubistvo?“ Rajnhart je podigao ruku na vrat i protrljao mišiće okrećući glavu levo-desno. Učinilo mu se da je Klauzenov pogled odlutao do belega koji mu se sigurno vidi na slepoočnici, i uspravio se. „Kakve to veze ima s nama? Grad još ima sopstvenu policiju, zar ne?“

„Major Frajlinger mi je naredio da vam kažem da je jedna žrtva ubistva bio vaš kolega iz Abvera, iz vojne obaveštajne službe. Poručnik Hendl.“

„Štefan Hendl? Frajlinger je rekao da je on iz Abvera?“ Klauzen klimnu glavom. „U redu. Sačekajte me deset minuta.“

„Razumem, gospodine kapetane. Deset minuta.“ Klauzen je bio iskusan podoficir. Četiri trake na naramenicama to su dokazivale, a dobar podoficir zna kako da uobličići izjavu tako da zvuči kao zapovest. Rajnhart je ponovo pocrveneo zbog svog izgleda, uze peškir i toaletnu torbicu, besno izađe iz sobe u hodnik i ode u kupatilo.

Sagnuo se nad umivaonik kad mu se gorušica popela do grla. Pokušao je da povrati, u glavi mu je tutnjalo dok se saginjao, ali ništa nije izašlo iz njega, kao gotovo uvek, samo ogavna kapljica žuči, ljigavi talog njegovog života i rada. Stomak mu se umirio posle nekog vremena, a on se stresao i ostao sagnut nad umivaonikom. Bubnjanje u glavi preobrazilo se u tupo tištanje i preselilo se u teme.

Uhvatio se za lice i pritisnuo oči dlanovima. Još jedna gotovo besana noć, a ono malo sna nije mu pružilo odmor. Još jedna noć provedena u ćelijama ispod zatvora, oči u oči s ratnim zarobljenicima pod oštrim svetlom. Još jedna noć

u sastavljanju slagalice koju ti ljudi predstavljaju, noć sklanjanja informacija i obaveštenja od desetak drugih islednika sakupljenih preko dana i noću ovde i drugde. Norvežani, Francuzi, Englezi, Australijanci, Arapi... a sada i jugoslovenski partizani. Svi su prošli ispred njega otkako je rat počeo.

Cevi su zadrhtale i iskašljale mlaz vode u napukli porcelanski umivaonik. Rajnhart je progutao nekoliko aspirina, popio vode koliko je mogao, a onda se pažljivo obrijao gledajući kroz svoj odraz u ogledalu. Umio se i tek tada dozvolio sebi da se pogleda. Nije izgledao loše kao što se osećao. Duboke tamnoplave oči, mršavi obrazi iznad napete linije usana, kratko podiššana smeđa kosa išarana srebrom na slepoočnicama. Prosečno lice. Lice koje bi prošlo nezapaženo u grupi od trojice, kako se šalio njegov nekadašnji policijski instruktor.

Pokvasio je raščupanu kosu, istrljao lice kolonjskom vodom, obrisao pazuhe vlažnim dlanom i bio je gotov. Obrisao je paru s ogledala i pogledao se poslednji put.

„Bolje ne može“, promrmljao je, isključio svetlo i vratio se u svoju sobu. Zatvorio je vrata Klauzenu ispred nosa, pustio pantalone da mu padnu oko gležnjeva, a zatim skinuo košulju i bacio gaće i čarape na hrpu na podu. Napolju su pozivi mujezinâ utihnuli nad dolinom čije padine štite grad Sarajevo. Kao da moraju ispuniti tišinu, zazvonila su zvona Crkve Svetog Ante tamo iza kasarne.

Dok se oblaćio, Rajnhart je pokušao da dokuči o čemu se radi i nije smislio ništa. Spolja se čula škripa tramvaja koji ulaze u okuku kod Vijećnice. Uvukao se u naramenice, seo da obuče čizme i zastao na trenutak da pogleda fotografiju svoje mrtve žene u srebrnom okviru na noćnom stočiću, i prešao noktom po talasima njene kose ispod stakla.

Nežno je stavio fotografiju u fioku i navio sat. Bio je to obični jeftini feniks, ali kad god ga je navijao, sećao se sata

koji je ostavio kod Majsnera u Berlinu na čuvanje. Bio je to džepni sat, težak, staromodan, britanski lovački vilijemson s natpisom na srebrnom poklopcu, a uspomena na to kako je došao do njega bila je živa kao i uvek.

Obukao je bluzu uz tup zveket odlikovanja i odlučnim pokretima zakopčao svu dugmad gledajući kroz prozor, ne misleći ni na šta osim na dan pred sobom i na to kako će ga preživeti. Korak po korak, znao je. Korak po korak. Spuštene glave, pognutih leđa, pogleda uprtog tik ispred sebe, korak po korak dok se dan ne završi. Zakopčao je široki kožni opasač, uzeo kapu s kuke na zidu i gurnuo pištolj sa stola u futrolu uz suvo šuštanje metala o kožu. Pogledavši se u malo ogledalo iza vrata, namestio je kapu, stavio kutiju cigareta atika i šibice u džep bluze i otvorio vrata.

„U redu, idemo“, rekao je zaključavajući vrata. Klauzen se uspravio, pogled mu je poleteo na Gvozdeni krst prikачen na levu stranu Rajnhartove bluze, a onda se vratio na kapetanovo lice. Rajnhart je video da se naredniku pogled izmenio kada je iz sobe u koju je malopre ušao polupijani polunagi čovek izašao kapetan Abvera odlikovan ovim visokim odličjem.

Klauzen je krenuo ispred Rajnharta niz stepenice i sišao u kaldrmisano glavno dvorište kasarne na Bistriku, koju su Austrijanci podigli početkom okupacije Bosne i Hercegovine krajem devetnaestog veka. Prišli su terenskom vozilu zatupastog nosa pored kog je jedan vojnik pušio cigaretu. Vojnik je bacio opušak i salutirao kapetanu gledajući nekud iznad njegovog levog ramena. „Gospodine kapetane, kaplar Hiber javlja se na dužnost“, rekao je oštro. Bio je visok i koščat, obraza išaranih bubuljicama.

„Hiber je naš stručnjak za srpskohrvatski“, rekao je Klauzen otvarajući Rajnhartu vrata kola. „Major Frajlinger je

naredio da povedemo prevodioca, za slučaj da naši hrvatski prijatelji odluče da zaborave nemački.“

„Na mestu voljno, kaplare“, rekao je Rajnhart. „Govorite srpskohrvatski?“ Rajnhart je naučio ponešto jezika tokom svoje dve smene u Jugoslaviji, više nego dovoljno da shvati suštinu razgovora, poruči piće i protumači naslove u onome što se ovde nazivalo novinama. Istresao je cigaretu iz kutije i stavio je u usta.

„Da, gospodine kapetane. Porodica moje majke je iz Zagreba.“

„Idemo onda“, rekao je Rajnhart i seo u kola. Podoficiri su se takođe smestili; Klauzen je uz škripu ubacio menjač u prvu brzinu, provezao kola između stražara u prugastim kućicama i izašao na ulicu. Rajnhart se ramenima naslonio na okvir vrata, spustio ruku na šipku između prednjih sedišta i oslonio se šakom na prazni stalak za oružje. Setivši se da drži cigaretu u ustima, zapalio ju je, povukao dubok dim, izbacio ga i posle kratkog oklevanja ponudio cigaretama Klauzena i Hibera.

Prešli su preko Latinske ćuprije do Apelove obale, a zatim sledili tramvajske šine do Vijećnice. Prošli su pored istočnjačkog lavirinta Bentbaše punog neravnih kaldrmisanih ulica i osmanlijskih kuća belih zidova i crvenih krovova i vratili se u grad pored Baščaršije s kafanama na pločniku. Ovako rano ujutru vazduh je bio svež i mirisao je na dim uglja i drveta, ali vedro nebo obećavalo je još jedan dan žege. S brda na Vratniku, iza mase krovova i minareta, bele zidine stare turske tvrđave ravnodušno su zurile u grad.

„Šta vam je još Frajlinger rekao?“, upitao je Rajnhart kad je Klauzen ubrzao u Ulici kralja Aleksandra. Novi gospodar grada, Nezavisna Država Hrvatska, dao je ulici ime Ante Pavelića, svoje verzije Firera, ali svi su je, pa i oni na

vlasti, i dalje zvali Aleksandrova. Na raskrscima su ustaše – hrvatski fašisti u crnim uniformama i s puškama na leđima – cepali sa zidova plakate Komunističke partije, svakako polepljene te noći. Zidovi s obe strane ulice bili su prekriveni belim ostacima desetina već iscepanih plakata. Druge ustaše čuvale su grupu ljudi koja je klečala na pločniku s rukama na glavi. Na ulici su ležala dva tela.

Klauzen je zaškiljio zbog dima cigarete i usporio da pređe rđav deo puta. „Major je rekao samo da se ubistvo desilo na jednoj adresi na Ilidži.“

„Na Ilidži?“, rekao je Rajnhart. „Do tamo je loš put. A ja moram nešto da pojedem.“ Pogledao je napred i pokazao Klauzenu da stane. Izašao je i kupio kiflu s ručnih kolica prodavca u širokim crnim pantalonama i crvenom prsluku. Prodavac je držao glavu oborenu i gledao nekud pored njega, ali Rajnhart je već bio navikao na to.

Kifla je bila topla, meka i slatkasto-sлана. Rajnhart je žvakao i gledao kako grad promiče pored njih. Prošli su pored ruševina sefardske sinagoge, pored žutih lukova gradske pijace, pored carskih fasada Marijin dvora i stare zgrade Zemaljske vlade, gde se smestila nemačka komanda, pored fabrike duvana, bele fasade Zemaljskog muzeja i dugačkog zida koji je skrivao kasarne na Koševu. Onda su izašli iz središta grada i krenuli gotovo ka zapadu, a dolina Miljacke otvarala se ka severu i jugu.

Ovde je bilo otvorenog prostora kakav se nije mogao naći među zbijenim gradskim ulicama. Dugački pravougaonici voćnjaka i polja pružali su se od puta, a talasasta okolina bila je posuta tradicionalnim krovovima na četiri vode. Stari austrijski put bio je pun kola s konjskom i magarećom zapregom, ručnih kolica, ovaca i koza, trgovaca, seljaka i žena pod dugačkim velovima koje su išle po dve i tri i okretale leđa kad

automobil prođe pored njih. Na drugom kraju puta banja Ilidža se ugnezdila u podnožju šumovite planine Igman kao nekakva manja, čistija i prostranija protivteža gradu iza njih, stisnutom i razbacanom po padinama planina na drugom tesnom kraju doline.

Vožnja je potrajala dugo. Uprkos naporima inženjerije, put nije dobro podnosio neprestanu tutnjavu vojnih vozila. Klauzen je stalno usporavao, kočio i naglo obilazio brazde i rupe, ali Rajnhart je imao vremena da razmisli, da se oporavi od pijanke, čak i da se malo postidi. Nesvesno je ponovo pipao tačku na slepoočnici gde je naslonio cev pištolja, a um mu se opet otvorio ka praznini koju je svake noći s mukom pokušavao da obuhvati. Snagom volje ju je potisnuo, izgurao, ali sve teže je sprečavao noćnu potištenost i očajanje da ga prevladaju tokom dana. Ponovo je video da ga Klauzen iskosa gleda, pa je čvrsto stegnuo desnu šaku u pesnicu i pritisnuo je na nogu.

Pokušao je da razmišlja o žrtvi, o Hendlu. Poručnik je u Sarajevo prekomandovan iz Beograda pre oko tri meseca. Radio je u unutrašnjoj vojnoj bezbednosti, a pre toga obavljao je tehničke poslove s radio-aparatima, foto-aparatima i slično. Prilično dobro je govorio srpskohrvatski, prisetio se Rajnhart. Voleo je žene i izlazio je u grad kad god je mogao. To je bilo otprilike sve što je Rajnhart znao o njemu. Sa svojim saputnicima nije mogao da razgovara o bilo čemu što je Hendl radio, pa je naslonio glavu i sklopio oči.

Sigurno je zadremao od truckanja kola jer ga je Klauzen probudio kad su stigli na Ilidžu. Rajnhartu su usta bila lepljiva, ali ga je osvežilo nekoliko ukradenih minuta sna. Klauzen je skrenuo desno na raskrsnici ispred hotela *Igman*, još jedne austrijske neomavarske građevine, i nastavio ka jugu. Prošli su pored *Austrije* i *Mađarske*, hotela-blizanaca

koji su zurili jedan u drugi preko prostranog travnjaka na kom je stari baštovan s belim fesom stajao i gledao njihovo terensko vozilo. Na stazi ispred *Austrije* bilo je parkirano nekoliko takvih kola, velikih i sjajnih, sa zastavicama na prednjoj haubi i motociklističkom pratnjom. Odmah iza ovih hotela Klauzen je skrenuo na dugačku aleju koja vodi do vrela Bosne. S obe strane rasli su drvoredi platana i videle su se velike otmene vile na širokim travnjacima. Napred s leve strane nekoliko automobila stajalo je parkirano između stabala i na ivičnjaku. Kad su im prišli, pojavio se policajac.

„Recite mu da idem kod majora Frajlingera“, rekao je Rajnhart Hiberu. Kaplar se nagnuo napred i preneo ovo policajcu, koji je salutirao i mahnuo im da prođu. Klauzen je stao iza mercedesa s vojnim tablicama. Iza mercedesa behu nekoliko folksvagena mesne policije i ambulanta kola s vozačem za volanom.

„Idem da nađem Frajlingera“, rekao je Rajnhart naredniku. „Povedite Hibera, pronađite policijskog starešinu ili patrolu koja je prva stigla na lice mesta i neka vam kažu sve što znaju.“

„Razumem, gospodine kapetane“, rekao je Klauzen. „Kaplare, za mnom.“ Rajnhart je prišao ogradi od kovanog gvožđa oko dvospratne kuće u austrijskom carskom stilu sa bež zidovima. Vrata garaže s jedne strane kuće bila su otvorena i unutra su se videla bela sportska kola. Motocikl s prikolicom i tablicama nemačke vojske beše parkiran desno od kućnih ulaznih vrata koja je čuvao policajac. Očigledno nije bio siguran da li da pusti posetioca ili ne, pa ga je Rajnhart prodorno pogledao, klimnuo mu glavom i prošao pored njega, naizgled samouveren, ali iznenada napet kao da očekuje udarac.

Nateravši sebe da se opusti, stajao je trenutak-dva između mlazeva svetlosti. Posle blistavog dana hodnik je delovao

polumračno, pa je sačekao da mu se oči prilagode i skinuo kapu. Levo i desno iz hodnika su vodila vrata, a u dnu je bilo zavojito stepenište. Na zidovima su visile uramljene fotografije. Odnekud iz zadnjeg dela kuće čuli su se zveckanje porcelana i ženski plač.

Drvene stepenice glasno su škripale pod Rajnhartovom težinom dok se penjao prema zvuku glasova. Pred samim vrhom duboko je udahnuo i zagrcnuo se osetivši zadah raspadanja. Dišući polako i oprezno, stavio je kapu pod mišku i popeo se do kraja.

Stepenište je vodilo u dnevnu sobu, bogato nameštenu, s kaučevima i foteljama presvučenim kožom tople smeđe boje i lusterom od bledoplavog stakla. Na sredini istočnjačkog tepiha bio je sto s bocom konjaka i dve čaše. S leve i desne strane bila su po jedna vrata. Uza zid preko puta nizali su se stolovi i vitrine od tamnog drveta, a ispod ogromnog ogledala u pozlaćenom okviru, na mermernoj ploči kamina časovnik je tiho otkucavao vreme. Pored sata, na fotografiji muškarca u crnoj uniformi, preko donjeg desnog ugla stajao je crni flor.

Ostali delovi sobe takođe su bili zastrti istočnjačkim prostirkama; neke su bile zgužvane i ispolivane pićem iz boca razbijenih kada se prevrnula vitrina s pićem, koja je još ležala licem nadole usred krhotina stakla. Svetiljka je pala na pod, a žarači su bili razbacani oko kamina. Jedna kožom obložena stolica bila je izvučena iz niza. U potpunom neskladu s raskoši prostorije, sve je prožimao miris smrti.

Hendlovo telo ležalo je tik desno do stepenica, mlitavo naslonjeno uza zid. Kapljice krvi i nečeg tamnijeg klizile su i osušile se na zidu iznad njegove glave. Bio je ustreljen tačno ispod nosa, a po opekotinama oko rane videlo se da mu je cev bila prislonjena uz kožu. Rajnhartu se desna ruka

sama podigla ka belegu koji mu je sopstveni pištolj ostavio na slepoočnici, ali prikrio je taj pokret premestivši kapu pod drugu ruku.

Na zidu pored levih vrata videla se još jedna mrlja krvi. Pored tih vrata stajali su major Frajlinger i krupan čovek u tamnom odelu, koje mu je rđavo stajalo. Obojica su gledali u drugu sobu, očigledno jarko osvetljenu. Frajlinger se okrenuo i video Rajnharta kako stoji pored vrata hodnika. Majorova uska glava s kratko podšišanom sedom kosom gotovo je sijala pod jakim svetlom. Kad su im se pogledi susreli, Rajnhart se jedva uzdržao da se ne trgne od mirisa dima, koji ga je iznenada zapahnuo i isto tako naglo nestao. Progutao je knedlu, pogledao levo i desno i krenuo ka majoru uz škripu parketa. Pod nogama mu je zakrckalo staklo. Pogledao je dole i video polumesec razbijene boce s nalepnicom „Henesi“, zlatnom i crnom, slične naplavini na parketu.

Frajlinger i onaj krupni čovek odmakli su se od vrata pokazujući Rajnhartu da dođe do kamina između dva visoka prozora. Rajnhart je pogledao levo u spavaću sobu i video ogroman krevet na stubovima sa svilenim baldahinom i tamni parket. Okrenuo se dvojici ljudi i stao mirno.

„Gospodine majore, javljam se po vašem naređenju.“

„Ovo je viši inspektor Putković iz sarajevske policije. Imamo problem, Rajnharte“, rekao je Frajlinger, odmah prešavši na stvar kao i uvek. Iako su on i Rajnhart preko Majsnera bili povezani još od Prvog svetskog rata, Frajlinger se uvek držao na odstojanju. „Dvostruko ubistvo, a jedna žrtva je oficir naše vojske. I to ne bilo kakav, nego oficir vojne obaveštajne službe.“ Govorio je tiho; duboki glas bio mu je hrapav od britanskog napada gasom u prošlom ratu i govor mu je nanosio bol. „Zbog toga su nastali neki problemi u vezi

s ovlašćenjima, kao što možete i zamisliti, ali mislim da smo inspektor i ja uspeli da dođemo do prikladnog sporazuma.“

Spomenuti inspektor uopšte nije delovao kao da smatra da je postignut prikladan sporazum. Bio je krupan, kao mnogi muškarci s Balkana, s dosta sala na teškim kostima. Stomak mu je visio preko kaiša, pesnice su mu bile velike poput šunki, a zglobovi prstiju utonuli u meso. Dva hladna oka na mesnatom svinjolikom licu delovala su kao nakovnji. Zaudarao je na znoj i alkohol. „Nema potrebe za nemačkim uključenjem. Moji ljudi kadri su da obave zadatak.“ Nemački je govorio dobro, ali s jakim naglaskom. Govorio je Frajlingeru, ali pogledom je streljao Rajnharta. „Mi smo profesionalci.“

„Iskreno rečeno, baš me briga, i dosadilo mi je da to ponavljam“, odvratio je promuklo Frajlinger. Putković se zajapurio od besa. „Postoje protokoli i sporazumi za ovakve slučajeve. Baš me briga ko je bila ubijena devojka, jedan nemački oficir je mrtav. Njih dvoje su očigledno bili povezani, koliko god vi želeli da nije tako. Radićete s kapetanom Rajnhartom, koji, podsećam vas, ima gotovo dvadesetogodišnje iskustvo iz Kriminalističke policije Berlina. Radio je u Odseku za ubistva i organizovani kriminal.“ Zastao je da udahne, ali je podigao ruku da zaustavi dalje proteste hrvatskog policajca. „Pružićete mu svu moguću pomoć. Ako i dalje želite da raspravljate o ovome, kažite svom starešini da se obrati generalu. Što se mene tiče, završili smo.“

Putković je stegnuo zube, isturio bradu, klimnuo glavom, otišao do stepenica i silazeći nekome nešto doviknuo. Frajlinger je izdahnuo vrteći glavom i naslonio se na okvir kamina. „Gospode, kakav gnjavator.“ Pogledao je Rajnharta. Frajlinger je bio sitan. Žilav, prodornih plavih očiju. Koža mu je bila uštavljena i izborana od čitavog života vojničovanja. „Ovo neće biti zabavno, Rajnharte.“

„Neće, gospodine.“

„Šta trenutno radite?“

„Treći krug saslušavanja partizanskih oficira zarobljenih posle operacije Vajs.“

„I dalje?“

„Ja tako radim, gospodine“, odgovorio je Rajnhart i zažalio, kao i uvek, što zvuči toliko prkosno.

Frajlinger se zagledao u tepih. „Dobro“, rekao je. „Predajte te ljude logorskim vlastima.“

„Gospodine, nisam još završio s njima.“

„Sada ste završili. Ionako nećete imati vremena za njih.“ Fajlinger je podigao glavu i letimice pogledao po sobi. „Pozvao sam vas zato što je Hendl bio jedan od naših ljudi, pa ćemo mi voditi istragu. Naredio sam Veningeru i Majeru da pregledaju njegove papire i vide da li ga nešto povezuje s mrtvom devojkom.“ Začutao je i izvadio malu limenku s francuskim pastilama od metvice za koje se kleo da mu jedine pomažu. Ubacio je jednu bombonu u usta. Koliko je Rajnhart znao, to je bila jedina majorova navika i porok. „Druga žrtva je Marija Vukić.“ Rajnhart je razrogačio oči. „Jeste li čuli za nju?“

„Za Mariju Vukić? Da, jesam. Čak sam je i upoznao.“

„Bila je nekakva mešavina između Leni Rifenštal i Marike Rek, zar ne?“ Rajnhart je slegnuo ramenima i klimnuo glavom. „Filmski stvaralac. Novinarka. Imala je dobre veze. I još je bila lepa kao filmska zvezda.“ Rajnhart je ponovo klimnuo glavom sećajući se prilike kada ju je upoznao i utiska koji je ostavila na njega. „Hrvati žele njenog ubicu za sebe. Mislim da ih Hendl ne zanima previše, ali ako nađu načina da nas osramote pomoću njegove smrti, svakako će to i učiniti. Već imaju spisak uobičajenih osumnjičenih. Uveren sam da će uskoro u sedištu policije početi prebijanja.“

„Potpuno mi je jasno zašto je Hrvatima toliko stalo da otkriju ubicu. Želite li da kažete da ćemo se nadmetati s njima?“

„Možda. Možda ne. Možda je Hendl ubijen posle Vukićeve. No imam i dobru vest. Putković se saglasio da Hendla pregleda policijski patolog. To će nam uštedeti vreme. Posle pregleda znaćemo više.“

„U redu, gospodine majore.“ Rajnhart je klimnuo glavom, odjednom obuzet zebnjom. U šupljini ispod korena kičme izbio mu je znoj. „Gospodine majore, zar ovo nije zadatak za feldžandarmeriju?“

Frajlinger se zagledao u njega; brada mu se micala dok je valjao bombonu po ustima. „Postaraću se da vojna policija sazna da vi vodite istragu i da vam pruži svu pomoć koju zatražite. Mislim da već imaju dosta posla oko predstojeće operacije Švarc. Svi naponi biće usmereni ka cilju – da se partizani isteraju iz njihovih planina i zgaze jednom zauvek. A kao što sam rekao, Hendl je bio naš. Mi ćemo se postarati za ovo.“ Začutao je i palcem i kažiprstom masirao grlo. „Ne znam koga će vam policija dodeliti, ali budite uljudni i budite brzi.“ Progutao je, a bombona mu je zvecnula o zube. „Niko se više ne pretvara da reč 'Nezavisna' u nazivu ove zemlje znači bilo šta. Naročito sada, kada su svi iole valjani hrvatski vojnici izginuli pred Staljingradom.“ Ako je major primetio da je Rajnhartu nelagodno na spomen tog grada, nije to ničim pokazao. „Odnosi su napeti. Pokušajmo ovo da obavimo kako treba.“

„Postaraću se, gospodine majore.“ Frajlinger je klimnuo glavom. „Samo još nešto, gospodine majore. Znete li da nisam istraživao mesto zločina više od četiri godine?“

Major ga je pogledao; duboko u njegovim staklastim plavim očima odjednom je buknuo plamen i Rajnhart je ponovo osetio miris dima. „To je sve, Rajnharte. Dodelio sam vam

narednika Klauzena. On je iz Abvera, pa možete otvoreno razgovarati s njim. Osim toga, i on je bivši policajac. Snažljiv je i, mada sada tako ne mislite, dobro će vam doći prijateljsko lice u blizini. Podnećete mi izveštaj krajem dana.“

„Trebalo li da sačekam Putkovićeve ljude pre nego što počnem?“ Major je prišao prozoru. Ispred kuće se vodila žestoka rasprava.

„Mislim da su njegovi ljudi već dobili informacije.“ Rajnhart je pogledao dole i video krupnog detektiva kako glasno nešto govori šaćici policajaca. Samo jedan je bio u odelu. Putković je svoje reči naglašavao udarajući pesnicom u dlan druge ruke. Rajnhart je čak i na spratu čuo mesnato pljeskanje. Oko inspektora je bio prazan prostor u koji niko nije mogao ili želeo da zakorači. To nije bilo nikakvo čudo s obzirom na životinjsku žestinu kojom je Putković zračio. Frajlinger je zatresao glavom. „Krenite, oni će vas stići.“

Major je izašao. Ostavši sam, Rajnhart se naslonio na okvir kamina i duboko udisao. Oborio je glavu na podlaktice i osetio napetost u vratu. Glavobolja mu je još tištala potiljak. Pogledao je fotografiju. Otac? Stric ili ujak? Zadihan, ušao je u spavaću sobu.